

Балабақшадағы буллинг. Бұл мүмкін бе?

Балалар арасындағы қорқыту, қорлау және агрессия туралы естігенде, біз көбінесе мектеп пен жасөспірімдерді таныстырамыз. Балабақша әдетте бұған жатпайды деп ойлаймыз. ИЯ, құмсалғышта соқтығысулар болады, бірақ бұл кішкентай жазықсыз мектеп жасына дейінгі балалар. Бірақ мұндай жаста бір бала агрессор позициясын қабылдаған басқа кішкентай адамның физикалық немесе эмоционалдық әсеріне ұшырап, құрбан болатын жағдайлар болады.

Ол қашан басталады? Зиянсыз мектеп жасына дейінгі бала досына қалай агрессорға айналуы мүмкін? Бұл нәрестеден шыққан бала үлкен мектеп жасына дейінгі балаларға айналған кезде басталады.

Біз балалар өз қалауларын басқара алмайтын үш жасқа дейінгі жасты есептемейміз. Бұл жаста олар ойыншықтарды бір-бірінен талап етеді және алады, өйткені олар өздерінің мінез-құлқының салдарын түсіне алмайды және бөлісе алмайды.

Бес - алты жасында өзін-өзі бақылаудың белгілі бір деңгейі бар, ал басында өзара әрекеттесудің белгілі бір әлеуметтік нормалары мен ережелері белгіленеді. Сол жаста, Біз қалағанымызға қарамастан балалар әлі де осындай жазықсыз періштелер деп сену болашақ бұзақылар мен агрессорлардың алғашқы белгілерін көрсетуі мүмкін.

Саналы қорқыту 5-7 жаста пайда болады. Осы мектепке дейінгі кезеңде бала кезекті даму дағдарысынан өтеді (7 жылдық дағдарыс).

Қорқытудың сыртқы және жасырын көріністері

Сыртқы көріністер:

- * шымшу іздері;
- * бүлінген заттар.

Жасырын көріністер:

- * балабақшаға барғысы келмеуі;
- * жалғыз (достар тобында жоқ);
- * денсаулығының нашарлығына жиі шағымданады (балабақшаға барғысы келмейді);
- * басқа балалармен араласпайды (ол әдейі еленбейді, зұлымдықтан, қорлаудан қорқады);
- * Езілген күй, қорқыныш;
- * қорқыту фактісін үзілді-кесілді жоққа шығару ("бәрі жақсы" деп мәлімдейді);
- * ештеңе өзгерте алмайды.

Мұның салдары қандай? ЖӘБІРЛЕНУШІ БАЛАЛАР ЖАРАҚАТ АЛАДЫ ӨМІР БОЙЫ!!!

Болашақта құрбан болған балалар:

- * оқу проблемалары бар;
- * мазасыздық сезімінен зардап шегеді;
- * өздерін төмен сезіну және өзіне деген сенімсіздік сезімдерінен зардап шегеді;
- * олар ешкімге сенбейді, ересек адаммен байланыс жоғалады;

Ересектер ретінде құрбан болған балалар 95% жағдайда:

- сәтсіз;
- * өзін-өзі бағалауы төмен;
- * табысты болғысы келеді, бірақ қорқады және ештеңе жасамайды;
- * көптеген кешендерден зардап шегеді;
- * қарым-қатынаста проблемалар бар;
- * өздерін бақытсыз сезінеді.

БУЛЛИ – балалары, балабақшада ешқандай қарсылық көрсетпестен, (сыртқы келбеттері сүйкімді ұлдар мен қыздар) олар мектепте қарсылық алады, деформацияланған қондырғыларды ересек өмірге жеткізеді.

- Кейінгі мектеп пен ересек өмірде бұл балалар:
- * дөрекі;
- * мылжың;
- * шамадан тыс эмоционалды;
- * агрессивті;

- * қатыгез;
 - * мектептегі мұғалімдерді ғана емес, сонымен қатар жұмыс әріпте-стерін де құрметтемейді;
 - * өз пікірлерінен басқа пікірді мойындайды
- Балалар-булли, ересек, отбасында және жұмыс тобында:
- * отбасы мен ұжымдағы тирандар;
 - * мақсаттарға жету;
 - * * психикалық тұрақсыз;
 - * қарым-қатынаста бақытсыз;
 - * өз балаларымен дөрекі және қатыгез;
 - * балаларға және бағыныштыларға зорлық-зомбылық көрсету; достар жоқ, зардап шегеді

**Ата-аналарға арналған ұсыныстар,
болашақта мектептің алдын алу үшін
баланың қатыгездігі мен агрессиясы себеп болуы мүмкін
проблемалар:**

1. Мектеп жасына дейінгі кезден бастап балаға осы әлемдегі мінез-құлық ережелерін көрсету және айту үшін барлық мүмкіндікті пайдаланыңыз. Бұл тұрақты және үздіксіз жұмыс болуы керек.
2. 1. Ересектердің мінез-құлқымен мысал келтіріңіз. Балаға арналған ата - аналар мен тәрбиешілер сөзсіз билік болып табылады, сондықтан тәрбиешілер мен ата-аналардың сөздері бұл мәселеге қайшы келмеуі маңызды.
3. 2. Балаңызға оның қауіпсіз екенін айтыңыз. Жақсы істер үшін оны мақтаңыз, тіпті олар елеусіз болса да.
4. 3. Мектеп жасына дейінгі баланың агрессивті мінез-құлық үлгісін іс жүзінде, теледидардан, интернеттен байқауын азайтыңыз.
5. 4. Мектеп жасына дейінгі балаға және керемет адамдарға, олардың қаһармандық әрекеттеріне, басқаларды құрметтеу туралы айтыңыз.

6. 5. Балаңызға басқаларды кешіру керек, оны ерікті және еріксіз ренжіткендерден кек алмау туралы айтыңыз. Мұндай әңгімелер олар мектеп жасына дейінгі баланың мінезіне оң әсер етеді және оның өмірге және басқаларға дұрыс көзқарасын қалыптастырады.
7. 7. Баланың барлық адамдар әртүрлі екеніне назар аударыңыз. Олар басқаша көрінуі мүмкін, олай сөйлемейі мүмкін, басқаша ойлауы мүмкін, бірақ барлық адамдар бір планетада өмір сүреді және бір-бірін құрметтеуі керек.
8. 8. Балаларға өздерін көрсете алатын қызықты іс-шаралар ұйымдастыруға тырысыңыз. Бұл шығармашылық, спорт және т. б. болуы мүмкін.
9. 9. Балаларға мейірімді мультфильмдер, кинофильмдер көрсетіңіз, жасына қарай балалар әндерін бірге тыңдаңыз.
10. Ертегілерде әрқашан жақсылық жеңетін кітаптарды оқып, балаңызбен талқылаңыз. Ертегі кейіпкерлерінің әрекеттері туралы ойлана отырып, сіз өмірден мысалдар келтіре аласыз, баланың өз пікірін сұрай аласыз. Бұл оның жақсы және жаман нәрселер туралы түсінігін қалыптастыруға көмектеседі.

